

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ОТРИМАННЮ
ПОДАРУНКІВ ПОСАДОВИМИ ОСОБАМИ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

Грудовенко О. С.

*аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна*

Микулець В. Ю.

*кандидат юридичних наук, доцент, декан юридичного факультету
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Отримання посадовими особами Збройних Сил України різного роду подарунків є передумовою вчинення корупційних діянь або ж адміністративних правопорушень пов'язаних з корупцією. При виконанні своїх функцій будь-яка посадова особа може використовувати свої владні повноваження на користь третіх осіб або на тих осіб, які безпосередньо пропонують подарунок або ж інше благо. Як правило, такі зв'язки призводять до виникнення різного роду правопорушень, зокрема і адміністративних правопорушень пов'язаних з корупцією, що виражаються в порушенні встановлених обмежень законодавства щодо одержання подарунків, а тому вироблення чіткого механізму запобігання таким адміністративним правопорушенням є актуальним питанням.

Відповідно Закону України «Про запобігання корупції» під «подарунком» слід розуміти грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надають/одержують безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової. Поряд з цим зазначаємо, що дещо схожим у Законі України «Про запобігання корупції» є визначення «неправомірної вигоди», яка розглядається законодавцем як грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав. Проте, як бачимо це два різних по своїй суті поняття, які мають свої відмінності [2].

Як і визначення поняття подарунок, Закону України «Про запобігання корупції», як головний нормативно-правовий акт в сфері

запобігання та протидії корупції в Україні містить в собі зазначені обмеження щодо одержання подарунків. Так, відповідно до статті 23 Закону України «Про запобігання корупції» особам уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування забороняється безпосередньо або через інших осіб вимагати, просити, одержувати подарунки для себе чи близьких їм осіб від юридичних або фізичних осіб: 1) у зв'язку із здійсненням такими особами діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування; 2) якщо особа, яка дарує, перебуває в підпорядкуванні такої особи [2].

Таким чином, одержання подарунку у Збройних Силах України – це умисне корупційне порушення встановлених законодавством обмежень, що полягає у отриманні певного подарунку посадовою особою Збройних сил України задля задоволення приватних інтересів або неправомірного впливу на службову діяльність.

Особи уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування можуть приймати подарунки, які відповідають загальновизнаним уявленням про гостинність, якщо вартість таких подарунків не перевищує один прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановлений на день прийняття подарунка, одноразово, а сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує двох прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому прийнято подарунки. Однак, передбачене обмеження щодо вартості подарунків не поширюється на подарунки, які: 1) даруються близькими особами; 2) одержуються як загальнодоступні знижки на товари, послуги, загальнодоступні виграші, призи, премії, бонуси [2].

Відповідно до статті 24 Закону України «Про запобігання корупції» особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняні до них особи у разі надходження пропозиції щодо неправомірної вигоди або подарунка, незважаючи на приватні інтереси, зобов'язані невідкладно вжити таких заходів: 1) відмовитися від пропозиції; 2) за можливості ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію; 3) залучити свідків, якщо це можливо, у тому числі з числа співробітників; 4) письмово повідомити про пропозицію безпосереднього керівника (за наявності) або керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації, спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції [2]. Якщо особа, на яку поширюються обмеження щодо використання службового становища та щодо одержання подарунків, виявила у своєму службовому приміщенні чи отримала майно, що може бути неправомірною вигодою, або подарунок, вона зобов'язана невідкладно, але не пізніше одного

робочого дня, письмово повідомити про цей факт свого безпосереднього керівника або керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації. Про виявлення майна, що може бути неправомірною вигодою, або подарунка складається акт, який підписується особою, яка виявила неправомірну вигоду або подарунок, та її безпосереднім керівником або керівником відповідного органу, підприємства, установи, організації. У разі якщо майно, що може бути неправомірною вигодою, або подарунок виявляє особа, яка є керівником органу, підприємства, установи, організації, акт про виявлення майна, що може бути неправомірною вигодою, або подарунка підписує ця особа та особа, уповноважена на виконання обов'язків керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації у разі його відсутності [2].

Адміністративна відповідальність за порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків закріплена в статті 172-5 Кодексу України про адміністративні правопорушення, яка зазначає, що порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків – тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією такого подарунка. Та сама дія, вчинена особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, передбачене частиною першою цієї статті -тягне за собою накладення штрафу від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією такого дарунка (пожертви) та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік [1].

Отже, загалом, можна визначити такі адміністративні аспекти запобігання порушенню встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків у Збройних Силах України: 1) одержання подарунку у Збройних Силах України є об'єктивною стороною адміністративного правопорушення (стаття 172-5 Кодексу України про адміністративні правопорушення); 2) законодавством чітко встановлюються та контролюються обмеження щодо одержання подарунків; 3) запобігання порушенню встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків є адміністративно-правовою формою запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаним з корупцією у Збройних Силах України; 4) суб'єкти запобігання адміністративним правопорушенням, пов'язаних з корупцією наділяються спеціальними адміністративними повноваженнями щодо виявлення фактів одержання подарунків у Збройних Силах України, запобігання та попередження таких фактів, та притягнення до відповідальності осіб, які вчинили відповідне правопорушення.

Література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Ст. 1122.
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 року № 1700- VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 49. Ст. 2056.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-293-0-14>

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Дерев'янко Н. З.

*доктор філософії в галузі права, доцент,
завідувач кафедри кримінально-правових
та адміністративно-правових дисциплін
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'ячука
м. Рівне, Україна*

Право на правову допомогу – це гарантована державою можливість кожної особи отримати таку допомогу в обсязі та формах, визначених нею, незалежно від характеру правовідносин особи з іншими суб'єктами права» [1].

Термін «правнича допомога» увійшов в українське законодавство з прийняттям Закону України від 02.06.2016 р. «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» [3] . Вказаним законом у ст. 59 Конституції України були внесені зміни, а саме слово «правову» замінили словами «професійну правничу». Отже, ст. 59 Конституції України має наступний вигляд: «кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав» [3]. Нині під час воєнного стану в людей виникає безліч правових питань, на які потрібні швидкі відповіді, у цей час суспільство особливо потребує підтримки у інформуванні життєво важливих питань на безоплатній основі.

Правова допомога може бути у наступних формах: інформування, консультацій, роз'яснень, складення позовів і звернень, довідок, заяв, скарг, здійснення представництва, зокрема в судах та інших державних органах, захист від обвинувачення. Де обрання суб'єкта надання